

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 5 Φεβρουαρίου 2026, με την ακόλουθη σύνθεση: Ευαγγελία – Ελισσάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομαμάτη και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι, Αθανάσιος Καρακόιδας και Βασίλειος Λιακόπουλος, Πάρεδροι, που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Επιτροπεύων Πάρεδρος της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Θεόδωρος Μαυροβουνιώτης, που αναπληρώνει νόμιμα τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος κωλύεται.

Γραμματέας: Μαρία Φορτσερά, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 10.11.2022 (Α.Β.Δ. .../2022) έφεση του πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, με την επωνυμία «Δήμος ...» (Α.Φ.Μ. ...), ο οποίος εδρεύει στον ... Αττικής (οδός), εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Άννας Μαστροκάλου (ΑΜ .../ΔΣΑ).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Αντωνίας-Ευανθίας Βασιλοπούλου (ΑΜ ΝΣΚ ...).

Με την έφεση αυτή επιδιώκεται η ακύρωση της .../.../20.9.2022 απόφασης της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του

Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και κάθε άλλης συναφούς πράξης-απόφασης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του εκκαλούντος οτα, η οποία, αφού αναφέρθηκε στο δικόγραφο της έφεσης, το περιεχόμενο του οποίου ανέπτυξε και προφορικά στο ακροατήριο, ζήτησε την παραδοχή της καθώς και προθεσμία για να καταθέσει υπόμνημα και νομιμοποίηση, η οποία και του δόθηκε μέχρι την Παρασκευή 13 Φεβρουαρίου 2026.

Την Δικαστική Πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία ζήτησε την απόρριψη της έφεσης καθώς και προθεσμία για να καταθέσει υπόμνημα, η οποία και της δόθηκε μέχρι την Παρασκευή 13 Φεβρουαρίου 2026.

Τον Επιτροπεύοντα Πάρεδρο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την παραδοχή της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με τη συμμετοχή όλων των ως άνω μελών του και της Γραμματέως του.

Αφού άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Βασιλείου Λιακόπουλου

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Η ένδικη έφεση νόμιμα επανεισάγεται προς συζήτηση μετά την εκτέλεση της 1451/2024 προδικαστικής απόφασης του Τμήματος. Με την έφεση αυτή, όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται με το νομίμως κατατεθέν από 13.2.2026 υπόμνημα και αντικρούεται με το από 12.2.2026 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα του Ελληνικού Δημοσίου, ζητείται η ακύρωση της .../.../20.9.2022 απόφασης της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 του ν. 2520/1997 (Α', 173). Με την απόφαση αυτή επιβλήθηκαν σε βάρος του εκκαλούντος Δήμου, υπό την ιδιότητά του ως αποδέκτη αποσυρθείσας από την αγορά, από την εταιρεία «... ... Α.Ε.», ποσότητας 86.800 κιλών ακτινιδίων, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων από τους Κανονισμούς (ΕΕ) 1308/2013 και 543/2011 έκτακτων μέτρων στήριξης των παραγωγών οπωροκηπευτικών προϊόντων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (Ε.Γ.Τ.Ε.) για το έτος 2016, τα ακόλουθα

μέτρα/κυρώσεις: α) η παύση της επιλεξιμότητας του εκκαλούντος για την αποδοχή αποσύρσεων, β) ο καταλογισμός του με το ποσό των 48.871,20 ευρώ, που αντιστοιχεί στην αξία του αποσυρθέντος προϊόντος, προσαυξημένη κατά τα έξοδα διαλογής, συσκευασίας και μεταφοράς, και γ) πρόστιμο ύψους 5% επί του ποσού των 48.871,20 ευρώ [σχετ. με τα διοικητικά μέτρα/κυρώσεις βλ., μεταξύ άλλων, άρθρο 64 παρ. 3 και 4 του Καν. (ΕΕ) 1306/2013, (ΕΕ L 347), άρθρο 120 του Καν. (ΕΕ) 543/2011 (ΕΕ L 157), άρθρα 21, 22 και 27 της κ.υ.α. 266355/2009 (Β', 594), την υ.α. 4815/2015 (Β', 2391), άρθρο 9 της κ.υ.α. 3320/89565/2015 (Β', 1701), άρθρο 9 της υ.α. 3630/87095/2016 (Β', 2413), και άρθρο 9 της κ.υ.α. 2339/77269/2017 (Β', 2436)].

2. Με τις διατάξεις του Τμήματος 3 του Κεφαλαίου II του Τίτλου I του Μέρους II του Κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 «για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων (...)» (ΕΕ L 347), με ισχύ από 1.1.2014, καθώς και, μεταξύ άλλων, με τους κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμούς (ΕΕ) 932/2014 της Επιτροπής της 29ης Αυγούστου 2014 (ΕΕ L 259), 1031/2014 της Επιτροπής της 29ης Σεπτεμβρίου 2014 (ΕΕ L 284), 921/2016 της Επιτροπής της 10ης Ιουνίου 2016 (ΕΕ L 154) και 1165/2017 της Επιτροπής της 20ης Απριλίου 2017 (ΕΕ L 170), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, θεσπίστηκε μηχανισμός παρέμβασης στον τομέα των νωπών φρούτων και λαχανικών, στο πλαίσιο του οποίου οι παραγωγοί οπωροκηπευτικών, προς αντιμετώπιση της υπερπαραγωγής των προϊόντων τους και των εντεύθεν κινδύνων για τη διατήρηση του επιπέδου των τιμών διάθεσής τους στην αγορά, έχουν τη δυνατότητα να αποσύρουν τις πλεονάζουσες ποσότητες των προϊόντων αυτών, έναντι καταβολής ορισμένου ποσού, ανάλογου προς τις ποσότητες των αποσυρόμενων προϊόντων. Οι αποσύρσεις διακρίνονται, μεταξύ άλλων, σε αποσύρσεις από την αγορά με σκοπό τη δωρεάν διανομή, πλην άλλων, σε φιλανθρωπικές οργανώσεις και ιδρύματα, σχολεία, παιδικές κατασκηνώσεις κ.λπ., που εγκρίνονται για τον σκοπό αυτό από τα κράτη μέλη, ώστε να χρησιμοποιηθούν σε δραστηριότητές τους υπέρ ατόμων, στα οποία η εθνική νομοθεσία χορηγεί δικαίωμα δημόσιας αρωγής, ιδίως επειδή στερούνται επαρκών πόρων για τη διαβίωσή τους και σε αποσύρσεις από την αγορά

για άλλους προορισμούς εκτός από τη δωρεάν διανομή. Δικαιούχοι της ενίσχυσης είναι Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.) ή Παραγωγοί Μη Μέλη Οργανώσεων Παραγωγών.

3. Σε εθνικό επίπεδο, με την 286886/22.4.2009 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β', 867), όπως αυτή ίσχυε πριν την τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 8 με το άρθρο 10 της 3320/89565/13.8.2015 κοινής απόφασης των Αναπληρωτών Υπουργών Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Β', 1701), καθορίστηκαν η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για την καταβολή ενίσχυσης σε Ο.Π., ενώσεις οργανώσεων παραγωγών και ομάδες παραγωγών (δικαιούχοι της ενίσχυσης), πλην άλλων, για την απόσυρση των οπωροκηπευτικών προϊόντων. Ειδικότερα, προβλέπεται (άρθρο 7) ότι οι δικαιούχοι της ενίσχυσης κοινοποιούν στην αρμόδια Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης κάθε ενέργεια απόσυρσης, στην οποία προτίθενται να προβούν. Η κοινοποίηση αυτή περιλαμβάνει, πλην άλλων, κατάλογο των προϊόντων που πρόκειται να αποσυρθούν, την εκτίμηση της ποσότητας για κάθε προϊόν, τον προβλεπόμενο προορισμό και τον τόπο, όπου θα πραγματοποιηθεί η ενέργεια της απόσυρσης.

4. Το άρθρο 8 της εν λόγω υπουργικής απόφασης, με τίτλο «Προορισμοί των αποσυρόμενων οπωροκηπευτικών», ορίζει ότι: «1. (...) 2. Δωρεάν διανομή 2.1 Για τη δράση της δωρεάν διανομής εγκρίνονται φιλανθρωπικές οργανώσεις για τις δραστηριότητές τους υπέρ ατόμων, στα οποία η εθνική νομοθεσία χορηγεί δικαίωμα δημόσιας αρωγής, ιδίως επειδή στερούνται επαρκών πόρων για τη συντήρησή τους. 2.2 Οι ενδιαφερόμενες φιλανθρωπικές οργανώσεις υποβάλλουν αίτηση για έγκριση της αναγνώρισής τους στη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στην οποία έχουν την έδρα τους, από 1 έως 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους. Η αίτηση συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά: α. Καταστατικό ίδρυσης της φιλανθρωπικής οργάνωσης, από το οποίο προκύπτει η δραστηριότητα για την οποία αιτείται τη σχετική έγκριση. β. Ονομαστική κατάσταση απόρων μελών, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπο της φιλανθρωπικής οργάνωσης και επικυρωμένη για το

γνήσιο της υπογραφής του. γ. Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Φιλανθρωπικής Οργάνωσης με την οποία εξουσιοδοτείται ο νόμιμος εκπρόσωπός της, ο οποίος θα αναλαμβάνει την ευθύνη όλων των διαδικασιών για τις ενέργειες της δωρεάν διανομής. δ. Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, υπογεγραμμένη από τον νόμιμο εκπρόσωπο της φιλανθρωπικής οργάνωσης, στην οποία δεσμεύεται ότι τηρούνται λογιστικά βιβλία στα οποία γίνονται οι εγγραφές των προϊόντων που παραλαμβάνονται μέσω της δωρεάν διανομής και αναλαμβάνει τη διανομή των εν λόγω προϊόντων στους απόρους – μέλη της φιλανθρωπικής οργάνωσης. 2.3 Η αρμόδια Υπηρεσία της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης της Ν.Α. εξετάζει τα δικαιολογητικά και χορηγεί σχετική έγκριση. 2.4 Η αίτηση για ενίσχυση (ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 1) συνοδεύεται από: (...) δ. Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπο της φιλανθρωπικής οργάνωσης ή του ιδρύματος όπου αναφέρεται ότι οι παραληφθείσες ποσότητες οπωροκηπευτικών διατέθηκαν δωρεάν στους δικαιούχους. Στην εν λόγω υπεύθυνη δήλωση αναφέρονται αναλυτικά οι ημερομηνίες παραλαβής των προϊόντων, οι ποσότητες και τα προϊόντα που παραλήφθηκαν καθώς και ο αριθμός των δικαιούχων. ε. Αντίγραφο του ιδιωτικού συμφωνητικού μεταξύ του φορέα και της οργάνωσης παραγωγών. Το ιδιωτικό συμφωνητικό αναφέρει τις ποσότητες των οπωροκηπευτικών που θα διανεμηθούν δωρεάν, τον τόπο διάθεσης των προϊόντων, τον αριθμό των τελικών δικαιούχων και το χρονοδιάγραμμα παραδόσεων. (...) ζ. Βεβαιώσεις παραλαβής και διάθεσης (ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 6). η. Βεβαιώσεις ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου (ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 7). θ. Αντίγραφο έγκρισης της φιλανθρωπικής οργάνωσης. ι. Στην περίπτωση που η δράση της δωρεάν διανομής αφορά εκπαιδευτικά ιδρύματα, (...) συμπληρώνεται υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 του νόμιμου εκπροσώπου, στην οποία δηλώνεται: Ι. ο αριθμός των δικαιούχων, ΙΙ. ότι αναλαμβάνεται η ευθύνη για τη σωστή εφαρμογή του μέτρου της δωρεάν διανομής, ΙΙΙ. η ήδη αγορασμένη ποσότητα του προϊόντος (εξαιρούνται τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν διαθέτουν υποδομή σίτισης) (...).

5. Ήδη, το ως άνω άρθρο 8 της 286886/2009 υπουργικής απόφασης, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 της κ.ν.α. 3320/89565/2015 (Β', 1701), ορίζει τα ακόλουθα: «1. (...) 2. Δωρεάν διανομή 2.1 Προϊόντα, που εμπίπτουν στο πεδίο

εφαρμογής των Κανονισμών (ΕΕ) 1308/2013 και 1031/2014, δύνανται να διατεθούν με δωρεάν διανομή σε φορείς, οι οποίοι αναπτύσσουν κοινωνικές δράσεις, ώστε να χρησιμοποιηθούν υπέρ προσώπων που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους, δημόσιων σχολείων και παιδικών κατασκηνώσεων.

2.2 Για τη δράση της δωρεάν διανομής αποσυρόμενων οπωροκηπευτικών συμμετέχουν φορείς, όπως: (...) β) κοινωνικές υπηρεσίες Δήμων (...) 2.3 Ωφελοούμενοι – τελικοί αποδέκτες του προγράμματος της δωρεάν διανομής αποσυρόμενων οπωροκηπευτικών είναι, κατά προτεραιότητα, α) οι δικαιούχοι της κάρτας σίτισης της ανθρωπιστικής κρίσης, β) τα κοινωνικά παντοπωλεία, γ) (...) δ) τα δημόσια σχολεία (...) 2.5 Οι ΟΠ συνάπτουν σύμβαση με τις αρχές της παρ.2.2 οπουδήποτε στην Ελλάδα στην οποία περιγράφεται ο τόπος, ο τρόπος και ο χρόνος διανομής συγκεκριμένης ποσότητας προϊόντων και ο αριθμός των ωφελουμένων. Στο τέλος κάθε διανομής οι αρμόδιες αρχές στέλνουν στον ΟΠΕΚΕΠΕ λίστα με τους δικαιούχους που παρέλαβαν προϊόντα και τις ποσότητες που παρέλαβαν (...)».

6. Με τις ρυθμίσεις της προαναφερθείσας υπουργικής απόφασης (οι οποίες εξειδικεύτηκαν με σχετικές εγκυκλίους του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., βλ., μεταξύ άλλων, τις 99898/14.9.2015, ΑΔΑ: ΩΖΡ446ΨΧΞΧ-66Η, και 3868/92491/18.8.2016, ΑΔΑ: Ω1ΥΠ4653ΠΓ-ΝΗΨ, εγκυκλίους), προβλέφθηκε, μεταξύ άλλων, ότι, στην περίπτωση απόσυρσης οπωροκηπευτικών προϊόντων για δωρεάν διανομή με σκοπό την χρησιμοποίησή τους υπέρ προσώπων που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους, δημόσιων σχολείων και παιδικών κατασκηνώσεων, οι ενδιαφερόμενοι φορείς οι οποίοι αναπτύσσουν κοινωνικές δράσεις (μεταξύ άλλων κοινωνικές υπηρεσίες Δήμων) συνάπτουν συμβάσεις με ομάδα παραγωγών στις οποίες περιγράφεται ο τόπος, χρόνος και τρόπος εκάστης διανομής και ο αριθμός των ωφελουμένων, υποχρεούνται, δε, στο τέλος κάθε διανομής να αποστέλλουν λίστα με τους δικαιούχους που παρέλαβαν τα προϊόντα και τις ποσότητες που παρέλαβαν, υποχρέωση που απορρέει, σε κάθε περίπτωση, ευθέως και από την ως κατωτέρω πρόβλεψη του άρθρου 83 παρ. 1 περ. δ του Κανονισμού (ΕΕ) 543/2011 (βλ. σκέψη 6).

7. Στην ίδια ως άνω κ.υ.α. 3320/89565/2015 (Β', 1701), ορίζονται περαιτέρω τα ακόλουθα : (άρθρο 7 παρ. 2) «Δευτεροβάθμιοι έλεγχοι ενεργειών

απόσυρσης της παραγράφου 3 του άρθρου 8 του Καν.(ΕΕ) 1031/2014, όπως ισχύει:

α. Οι ενέργειες απόσυρσης των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 της παρούσας απόφασης υπόκεινται σε δευτεροβάθμιους ελέγχους σύμφωνα με το άρθρο 109 του Καν. (ΕΕ) 543/2011. Ωστόσο, οι επιτόπιοι έλεγχοι καλύπτουν τουλάχιστον το 40% των φορέων που υπόκεινται σε πρωτοβάθμιους ελέγχους και τουλάχιστον το 5% της ποσότητας των προϊόντων που έχουν αποσυρθεί από την αγορά (...)» και (άρθρο 9 παρ. 2) «Σε περίπτωση διαπίστωσης παρατυπιών κατά τη διενέργεια των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων ελέγχων των ενεργειών απόσυρσης του άρθρου 7 της παρούσας απόφασης, εφαρμόζονται στους αποδέκτες αποσυρθέντων προϊόντων οι κυρώσεις του άρθρου 120 του Καν. (ΕΕ) 543/2011. Οι εν λόγω κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 27 της αρ. 266355/11-02-2009 (ΦΕΚ 594/Β'/2009) κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως ισχύει, επιβάλλονται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ».

8. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 543/2011 [Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 543/2011 της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2011, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους τομείς των οπωροκηπευτικών και των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών, ΕΕ L 157 της 15.6.2011], στον οποίο παραπέμπει η ως άνω κ.υ.α. 3320/89565/2015, οι αποδέκτες των αποσυρθέντων οπωροκηπευτικών προϊόντων αναλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη δέσμευση να υποβάλουν τα δικαιολογητικά έγγραφα για τον τελικό προορισμό για κάθε ένα από τα σχετικά προϊόντα, τα οποία συνίστανται σε πιστοποιητικό παραλαβής (ή ισοδύναμο έγγραφο) των αποσυρθέντων προϊόντων από τρίτους, με σκοπό τη δωρεάν διανομή τους (άρθρο 83 παρ. 1 περ. δ). Περαιτέρω, δε, όταν κατά τους ελέγχους που διενεργούνται, διαπιστώνονται παρατυπίες (νοουμένης της παρατυπίας ως κάθε παράβασης του δικαίου της Ένωσης, αλλά και των διατάξεων του εθνικού δικαίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου και διέπουν το συγχρηματοδοτούμενο Μέτρο, η οποία απορρέει από πράξεις ή παραλείψεις που τελούν σε αιτιώδη συνάφεια με τη ματαίωση ή τη μη λειτουργικότητα της επιχορηγούμενης Πράξης και προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν ζημία στον

γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, βλ. ΕλΣυν Ολομ. 1359/2025), οι οποίες είναι καταλογιστέες στους αποδέκτες αποσυρθέντων προϊόντων, εφαρμόζονται οι ακόλουθες κυρώσεις: α) οι αποδέκτες παύουν να είναι επιλέξιμοι για την αποδοχή αποσύρσεων και β) οι αποδέκτες των αποσυρθέντων από την αγορά προϊόντων υποχρεούνται να επιστρέψουν την αξία των προϊόντων που έλαβαν, προσαυξημένη κατά τα έξοδα διαλογής, συσκευασίας και μεταφοράς σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζουν τα κράτη μέλη (άρθρο 120). Οι ως άνω κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 27 της αρ. 266355/11.2.2009 (Β', 594) κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως ισχύει, στην οποία, ως προεκτέθηκε, επίσης παραπέμπει η ως άνω κ.υ.α. 3320/89565/2015, επιβάλλονται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ με την ως κατωτέρω διαδικασία.

9. Ειδικότερα, σε περίπτωση παράνομης ή αχρεώστητης καταβολής στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων κοινοτικών ενισχύσεων σε βάρος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.ΓΕ.Π.) -ο οποίος αποτελεί αποκεντρωμένο από τον κρατικό προϋπολογισμό ειδικό λογαριασμό με σκοπό την χρηματοδότηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) για την Ελλάδα στον τομέα των εγγυήσεων, της γεωργικής ανάπτυξης και αλιείας (βλ. άρθρο 26 του ν. 992/1979, Α', 280, ΕλΣυν Δέκατο Τμ. 859/2025)- για την ανάκτηση των σχετικών κονδυλίων ακολουθείται η καθοριζόμενη στο άρθρο 28 του ν. 2520/1997 «Μέτρα για τους νέους αγρότες, σύσταση Οργανισμού Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης και άλλες διατάξεις» (Α', 173), όπως ισχύει, διαδικασία, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στο κανονιστικό καθεστώς που διέπει το οικείο πρόγραμμα.

10. Περαιτέρω στο ως άνω άρθρο 28 του ν. 2520/1997, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τα άρθρα 2 του ν. 2732/1999 (Α', 154) και 23 του ν. 2945/2001 (Α', 223), ορίζεται ότι: «1. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράνομη ή αχρεώστητη καταβολή, λόγω μη τηρήσεως κοινοτικών ή εθνικών διατάξεων, σε βάρος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.ΓΕ.Π.), η αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Διευθύνσεως Διαχειρίσεως Αγορών Γεωργικών Προϊόντων (ΓΕ.ΔΙ.Δ.Α.ΓΕ.Π.) του Υπουργείου Γεωργίας ή

του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε) από την (...) έναρξη λειτουργίας του: α) Καλεί με έγγραφη πρόσκληση τον ενδιαφερόμενο να διατυπώσει, μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών (...) τις έγγραφες παρατηρήσεις του και να προσκομίσει συμπληρωματικά στοιχεία. (...) β) Συντάσσει (...) έκθεση ελέγχου για τη νομιμότητα ή μη της πληρωμής, αφού εξετάσει τις έγγραφες παρατηρήσεις και τα προσκομισθέντα στοιχεία. Στο κείμενο της εκθέσεως εκθέτονται οι λόγοι του αδικαιολόγητου ή μη της διενεργηθείσας δαπάνης, το ύψος του προς επιστροφή ποσού και ο τρόπος υπολογισμού. (...) Η έκθεση υποβάλλεται στον Υπουργό Γεωργίας ή στην υπηρεσία που ορίζεται με απόφασή του, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αν αυτοί στους οποίους υποβάλλεται η έκθεση έχουν αντιρρήσεις για το περιεχόμενο της έκθεσης ή θεωρούν ότι αυτή δεν είναι πλήρως τεκμηριωμένη, μπορεί να ζητήσουν επανέλεγχο και σύνταξη νέας έκθεσης. (...) Εφόσον, βάσει του περιεχομένου της εκθέσεως ελέγχου, συντρέχει περίπτωση αδικαιολόγητης πληρωμής, ο Υπουργός Γεωργίας εκδίδει απόφαση με την οποία διατάσσεται η επιστροφή από τον εισπράξαντα των αδικαιολογήτως καταβληθέντων ποσών, προσαυξημένων με τους προβλεπόμενους τόκους. (...).

2. Οι βάσει της προηγούμενης διαδικασίας εκδιδόμενες αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας αποτελούν νόμιμο τίτλο εισπράξεως και εκτός από τα απαραίτητα για κάθε διοικητική πράξη στοιχεία πρέπει να περιέχουν: α) Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του υποχρέου. β) Τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου και την Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) στην οποία υπάγεται. γ) Την αιτιολογία της απόφασης. δ) Μνεία περί των ειδικών δικονομικών διατάξεων του παρόντος άρθρου. ε) Πρόσκληση προς τον υπόχρεο όπως προσέλθει και καταβάλει οικειοθελώς το αναγραφόμενο στην απόφαση χρηματικό ποσό εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημέρα της κοινοποιήσεως. Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να συνοδεύονται από επίσημο αντίγραφο της εκθέσεως ελέγχου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου (...) 6. Κατά των αποφάσεων της παραγράφου 2, ο υπόχρεος δικαιούται να προσφύγει ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού πρωτοδικείου, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της αποφάσεως εφαρμοζομένων

των διατάξεων του π.δ. 341/1978 (ΦΕΚ 71 Α'), εκτός των περιπτώσεων που, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία δικαιολογήσεως και εισπράξεως του επίδικου ποσού, ο υπόχρεος θεωρείται δημόσιος υπόλογος, οπότε δικαιούται να ασκήσει έφεση μέσα στην ίδια προθεσμία, ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. (...)).

11. Με τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 2520/1997 θεσπίζεται ειδική διαδικασία για την έκδοση της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή από τον λαβόντα των παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων σε αυτόν ποσών. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την διαπίστωση παράνομης ή αχρεώστητης καταβολής, την παροχή στον ενδιαφερόμενο, της δυνατότητας να διατυπώσει τις απόψεις του και την σύνταξη έκθεσης ελέγχου, που περιέχει την αιτιολογία του καταλογισμού, ιδίως δε τους λόγους επιβολής του, το ύψος αυτού καθώς και τον τρόπο υπολογισμού του. Ακολούθως, η έκθεση διαβιβάζεται στον αρμόδιο Υπουργό Γεωργίας (ή σε άλλο όργανο κατά νόμον αρμόδιο), ο οποίος δύναται να ζητήσει επανέλεγχο, εφόσον κρίνει ότι δεν έχει τεκμηριωθεί ο καταλογισμός. Βάσει του περιεχομένου της έκθεσης ελέγχου ή επανελέγχου, το αρμόδιο όργανο εκδίδει την καταλογιστική πράξη, στην οποία πρέπει να διαλαμβάνεται η αιτιολογία του καταλογισμού και να επισυνάπτεται αντίγραφο της έκθεσης ελέγχου. Η πλήρης αιτιολογία της καταλογιστικής πράξης ανευρίσκεται στη σχετική έκθεση ελέγχου, ενώ στην ίδια την πράξη καταλογισμού αρκεί να διαλαμβάνεται η αιτία για την οποία αυτή εκδόθηκε, κατά τα λοιπά δε νομίμως αυτή συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλου, και ιδίως από την συνημμένη σ' αυτή έκθεση ελέγχου (βλ. ΕλΣυν Δέκατο Τμ. 859/2025).

12. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου V του Κεφαλαίου III «Έλεγχος των συναλλαγών» του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 [σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου, L 347/549/20.12.2013] δικαιούχοι ή οφειλέτες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το σύστημα χρηματοδότησης από το ΕΓΤΕ, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι συναλλαγές που αποτελούν μέρος του

συστήματος χρηματοδότησης από το ΕΓΤΕ έχουν όντως πραγματοποιηθεί και κατά πόσον έχουν εκτελεστεί ορθώς, οφείλουν να παρέχουν κάθε δικαιολογητικό έγγραφο στους αρμόδιους για τον έλεγχο υπαλλήλους (βλ. άρθρα 79-82 του Κανονισμού), σε περίπτωση, δε, κατά την οποία δεν ανταποκρίνονται σε αυτήν τους την υποχρέωση, πέραν των αναφερθεισών στην προηγούμενη σκέψη κυρώσεων, τους επιβάλλεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου μόνου της 4815/30.10.2015 υ.α. (Β', 2391) του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, πρόστιμο ύψους 5% επί του ποσού της οικονομικής ενίσχυσης η οποία αντιστοιχεί στη συναλλαγή ή στις συναλλαγές για τις οποίες έλαβαν άμεσα ή έμμεσα οικονομικές ενισχύσεις και των οποίων η πραγματικότητα και η κανονικότητα δεν τεκμηριώθηκε κατά τον έλεγχο.

13. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Με την .../.../17.12.2020 έκθεση ελέγχου της Διεύθυνσης Οικονομικών Ελέγχων, Επιθεώρησης και Συνεργατισμού του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (εφεξής: ΥΠ.Α.Α.Τ.), συνταχθείσα κατόπιν διασταυρωτικών ελέγχων που διενεργήθηκαν τα έτη 2017-2018, αφενός στην εταιρεία «... ... Α.Ε.» (Ο.Π.), σχετικά με την πραγματικότητα και κανονικότητα της ενίσχυσης που εισέπραξε από το Ε.Γ.Τ.Ε., στο πλαίσιο των έκτακτων μέτρων στήριξης των παραγωγών οπωροκηπευτικών προϊόντων για το έτος 2016, αφετέρου στο ν.π.δ.δ. «Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ...» (το οποίο καταργήθηκε στις 4.3.2022 και συγχωνεύτηκε στον Δήμο ..., βλ. ΦΕΚ Β', ...), ως αποδέκτη αποσυρθέντων από την αγορά οπωροκηπευτικών προϊόντων με σκοπό τη δωρεάν διανομή, διαπιστώθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: 1) η εταιρεία «... ... Α.Ε.» υπέβαλε, στο πλαίσιο σχετικής πρόσκλησης, αίτηση προς τη Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (Δ.Α.Ο.Κ.) Π.Ε. ..., συνοδευόμενη από όλα τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, για χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης για την απόσυρση με σκοπό τη δωρεάν διανομή, πλην άλλων, ποσότητας 86.800 κιλών ακτινιδίων προς το ν.π.δ.δ. «Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ...». Ακολούθως αυτή εισέπραξε το ποσό των 449.422,55 ευρώ (εντολή πληρωμής .../12.9.2016), 2) η προαναφερθείσα εταιρεία υπέγραψε συμφωνητικό παράδοσης και παραλαβής αποσυρόμενων προϊόντων με τον, ως νόμιμο εκπρόσωπο (Πρόεδρο του ΔΣ)

του δικαιούχου φορέα-αποδέκτη (ν.π.δ.δ. «Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ...») για τη δωρεάν διανομή των ως άνω αποσυρόμενων οπωροκηπευτικών προϊόντων, 3) από τον έλεγχο των παραστατικών προέκυψε ότι, για την αποστολή της ποσότητας των 86.800 κιλών ακτινιδίων προς το προαναφερθέν νομικό πρόσωπο, εκδόθηκαν από την εταιρεία «... ... Α.Ε.» τα .../5.4.2016, .../5.4.2016, .../6.5.2016 και .../9.5.2016 δελτία αποστολής, για ποσότητες 21.700 κιλών ακτινιδίων έκαστο, καθώς και τα .../28.4.2016 και .../30.5.2016 τιμολόγια παροχής υπηρεσιών (ΤΠΥ).

14. Σύμφωνα με την έκθεση ελέγχου και τα προσκομισθέντα σε εκτέλεση της 1451/2024 προδικαστικής απόφασης του Τμήματος στοιχεία, (i) το .../5.4.2016 δελτίο αποστολής συνοδεύεται από α) βεβαίωση ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου αποσυρόμενων προϊόντων, υπογεγραμμένη από τη Δ.Α.Ο.Κ. Π.Ε. ..., β) αποδεικτικό παραλαβής και διάθεσης αποσυρόμενων προϊόντων, στο οποίο αναγράφονται η επωνυμία της Ο.Π., η ημερομηνία απόσυρσης και η ώρα ζύγισης, η τοποθεσία απόσυρσης, η επωνυμία του αποδέκτη, ο αριθμός κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου, η ημερομηνία παράδοσης και στο οποίο υπάρχει σημείωση του φερόμενου ως νομίμου εκπροσώπου του αποδέκτη (... ..., κατά τον κρίσιμο χρόνο Αντιδήμαρχος Δήμου ... αρμόδιος για την Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης), σύμφωνα με την οποία «ο νόμιμος εκπρόσωπος του αποδέκτη (...) βεβαιώνω ότι (...) παρέλαβα από την (...) ... Α.Ε. (...) τα ανωτέρω προϊόντα τα οποία θα διαθέσω σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και αποδέχομαι κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές», και γ) την από 8.5.2016 υπεύθυνη δήλωση του φορέα-αποδέκτη, η οποία υπογράφεται από τον και στην οποία αναφέρεται ότι «(...) δηλώνω ότι: 1. Τα ακτινίδια της Α.Ε. διανεμήθηκαν σε (...) ωφελούμενους που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες (...). 2. (...) παρέλαβα 21.700 καθαρά κιλά ακτινίδια με το υπ' αριθ. ΔΑΠ (...). 3. Η διανομή έγινε σε άτομα που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους. 4. Θα διατηρήσω τις καταστάσεις με τα στοιχεία των ωφελουμένων και τις υπογραφές που αφορούν τη δωρεάν διανομή στο αρχείο του δήμου για τουλάχιστον πέντε (5) έτη», (ii) το .../5.4.2016 δελτίο αποστολής συνοδεύεται από α) βεβαίωση ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου αποσυρόμενων προϊόντων, υπογεγραμμένη από τη Δ.Α.Ο.Κ. Π.Ε. ..., β) αποδεικτικό παραλαβής και διάθεσης

αποσυρόμενων προϊόντων, στο οποίο αναγράφονται η επωνυμία του παραγωγού, η ημερομηνία απόσυρσης και η ώρα ζύγισης, η τοποθεσία απόσυρσης, η επωνυμία του αποδέκτη, ο αριθμός κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου, η ημερομηνία παράδοσης και στο οποίο υπάρχει σημείωση του φερόμενου ως νομίμου εκπροσώπου του αποδέκτη (... ..), σύμφωνα με την οποία «ο νόμιμος εκπρόσωπος του αποδέκτη (...) βεβαιώνω ότι την (...) παρέλαβα από την (...) Α.Ε. τα ανωτέρω προϊόντα τα οποία θα διαθέσω σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και αποδέχομαι κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές», και γ) την από 5.4.2016 υπεύθυνη δήλωση του φορέα-αποδέκτη, η οποία υπογράφεται από τον και στην οποία αναφέρεται ότι «(...) δηλώνω ότι: 1. Τα ακτινίδια της Α.Ε. διανεμήθηκαν σε ωφελούμενους που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες (...). 2. (...) παρέλαβα 21.700 καθαρά κιλά ακτινίδια με το υπ' αριθ. ΔΑΠ (...). 3. Η διανομή έγινε σε άτομα που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους. 4. Θα διατηρήσω τις καταστάσεις με τα στοιχεία των ωφελουμένων και τις υπογραφές που αφορούν τη δωρεάν διανομή στο αρχείο του δήμου για τουλάχιστον πέντε (5) έτη», (iii) το .../6.5.2016 δελτίο αποστολής συνοδεύεται, πλην άλλων, από α) βεβαίωση ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου αποσυρόμενων προϊόντων, υπογεγραμμένη από τη Δ.Α.Ο.Κ. Π.Ε. ..., β) αποδεικτικό παραλαβής και διάθεσης αποσυρόμενων προϊόντων, στο οποίο αναγράφονται η επωνυμία του παραγωγού, η ημερομηνία απόσυρσης και η ώρα ζύγισης, η τοποθεσία απόσυρσης, η επωνυμία του αποδέκτη, ο αριθμός κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου, η ημερομηνία παράδοσης και στο οποίο υπάρχει σημείωση του φερόμενου ως νομίμου εκπροσώπου του αποδέκτη (... ..), σύμφωνα με την οποία «ο νόμιμος εκπρόσωπος του αποδέκτη (...) βεβαιώνω ότι την (...) παρέλαβα από την (...) Α.Ε. τα ανωτέρω προϊόντα τα οποία θα διαθέσω σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και αποδέχομαι κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές» και γ) την από 8.5.2016 υπεύθυνη δήλωση του φορέα-αποδέκτη, η οποία υπογράφεται από τον και στην οποία αναφέρεται ότι «(...) δηλώνω ότι: 1. Τα ακτινίδια της Α.Ε. διανεμήθηκαν σε ωφελούμενους που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες (...). 2. (...) παρέλαβα 21.700 καθαρά κιλά ακτινίδια με το υπ' αριθ. ΔΑΠ (...). 3. Η

διανομή έγινε σε άτομα που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους. 4. Θα διατηρήσω τις καταστάσεις με τα στοιχεία των ωφελουμένων και τις υπογραφές που αφορούν τη δωρεάν διανομή στο αρχείο του δήμου για τουλάχιστον πέντε (5) έτη», και (iv) το .../9.5.2016 δελτίο αποστολής συνοδεύεται α) από βεβαίωση ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου αποσυρόμενων προϊόντων, υπογεγραμμένη από τη Δ.Α.Ο.Κ. Π.Ε. ..., β) αποδεικτικό παραλαβής και διάθεσης αποσυρόμενων προϊόντων, στο οποίο αναγράφονται η επωνυμία του παραγωγού, η ημερομηνία απόσυρσης και η ώρα ζύγισης, η τοποθεσία απόσυρσης, η επωνυμία του αποδέκτη, ο αριθμός κυκλοφορίας του μεταφορικού μέσου, η ημερομηνία παράδοσης και στο οποίο υπάρχει σημείωση του φερόμενου ως νομίμου εκπροσώπου του αποδέκτη (... ..), σύμφωνα με την οποία «ο νόμιμος εκπρόσωπος του αποδέκτη (...) βεβαιώνω ότι την (...) παρέλαβα από την (...) Α.Ε. τα ανωτέρω προϊόντα τα οποία θα διαθέσω σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία και αποδέχομαι κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές» και γ) την από 10.5.2016 υπεύθυνη δήλωση του φορέα-αποδέκτη, η οποία υπογράφεται από τον και στην οποία αναφέρεται ότι «(...) δηλώνω ότι: 1. Τα ακτινίδια Α.Ε. διανεμήθηκαν σε ωφελούμενους που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες (...). 2. (...) παρέλαβα 21.700 καθαρά κιλά ακτινίδια με το υπ' αριθ. ΔΑΠ (...). 3. Η διανομή έγινε σε άτομα που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους. 4. Θα διατηρήσω τις καταστάσεις με τα στοιχεία των ωφελουμένων και τις υπογραφές που αφορούν τη δωρεάν διανομή στο αρχείο του δήμου για τουλάχιστον πέντε (5) έτη, και 4) ότι, μολονότι ζητήθηκαν στοιχεία από τον αποδέκτη των αποσυρθέντων προϊόντων την επιβεβαίωση της διανομής της παραληφθείσας ποσότητας, αυτά δεν χορηγήθηκαν.

15. Στην προαναφερθείσα έκθεση ελέγχου, στο κεφάλαιο 2.2., με τίτλο «Ελεγκτικές Διαδικασίες σύμφωνα με τις οδηγίες και τους καταλόγους ελέγχου», προβλέπονται τα ακόλουθα : « (...) Ελεγκτική διαδικασία 2: Έλεγχος της κανονικότητας των παραστατικών που αφορούν τα επιλέξιμα έκτακτα μέτρα στήριξης έτους Ε.Γ.Τ.Ε. 2016. (...) (α) Για την ενέργεια της δωρεάν διανομής μέσω Ο.Π.: 1. Αίτηση ενίσχυσης, με τα συνοδευτικά σε αυτή δικαιολογητικά (...): συμβάσεις με εγκεκριμένες Φιλανθρωπικές Οργανώσεις και ιδρύματα, εγκρίσεις

αναγνώρισής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες, Υπεύθυνη Δήλωση (N 1599/1986) από τον δικαιούχο φορέα στην οποία θα αναφέρεται ότι υλοποίησε την ανωτέρω δράση επ' ωφελεία των μελών του (...), βεβαιώσεις ποιοτικού & ποσοτικού ελέγχου (...), αποδεικτικά παραλαβής & διάθεσης των προϊόντων (...) Ελεγκτική διαδικασία 4: Έλεγχος του προορισμού των αποσυρόμενων προϊόντων [δωρεάν διανομή (...)]. (...) (α) Δωρεάν διανομή: 1. Αίτηση των φιλανθρωπικών οργανώσεων για έγκριση αναγνώρισης στην αρμόδια ΔΑΟΚ (...) – Απόφαση του Δ.Σ. εξουσιοδότησης του νομίμου εκπροσώπου ανάληψης της ευθύνης των διαδικασιών για τις ενέργειες της δωρεάν διανομής (...) 2. Απόφαση έγκρισης της φιλανθρωπικής οργάνωσης από τη ΔΑΟΚ. (...) 6. Υπεύθυνη Δήλωση του N 1599/1986 από το δικαιούχο φορέα ότι υλοποίησε την ανωτέρω δράση επ' ωφελεία των μελών του. 7. Αντίγραφο των συμφωνητικών μεταξύ των φιλανθρωπικών οργανώσεων και της Ο.Π. 8. Βεβαιώσεις παραλαβής και διάθεσης των προϊόντων (...) 10. Υπεύθυνη δήλωση του N. 1599/1986, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην αριθμ. 286886/22-04-2009 Υ.Α., άρθρο 8, σημείο 2.4.ι, στην περίπτωση που η δράση της δωρεάν διανομής αφορά εκπαιδευτικά ή σωφρονιστικά ιδρύματα, παιδικές κατασκηνώσεις ή γηροκομεία (...) 2.3 Κίνδυνοι: (...) Κίνδυνος 2: Η Οργάνωση Παραγωγών ή οι παραγωγοί-μη μέλη δεν τήρησαν τις απαραίτητες διαδικασίες βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας και δεν έπρεπε να θεωρηθούν δικαιούχοι της ενίσχυσης (...) Κίνδυνος 6: Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις ή τα Ιδρύματα δεν ήταν εγκεκριμένα σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 8 της αριθμ. 286886/2009 Υ.Α. Κίνδυνος 7: Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις ή τα Ιδρύματα δεν διέθεσαν τα επιδοτούμενα γεωργικά προϊόντα σε απόρους (...)).».

16. Περαιτέρω, στην ίδια ως άνω έκθεση ελέγχου αναφέρεται ότι, κατόπιν του .../.../27.4.2018 εγγράφου της Διεύθυνσης Οικονομικών Ελέγχων, Επιθεώρησης και Συνεργατισμού του ΥΠ.Α.Α.Τ., με το οποίο, στο πλαίσιο των διασταυρωτικών ελέγχων, ζητήθηκαν από το ν.π.δ.δ. «Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ...» τα προαναφερθέντα σχετικά στοιχεία, το εν λόγω νομικό πρόσωπο απέστειλε προς τον, Δημοτικό Σύμβουλο του Δήμου ... και Πρόεδρο του ΔΣ του ν.π.δ.δ., ο οποίος, σύμφωνα με τα ανωτέρω, φέρεται ότι είχε υπογράψει το σχετικό

συμφωνητικό παράδοσης και παραλαβής με την εταιρεία «... .. ΑΕ», το 2606/13.6.2018 έγγραφο. Σε απάντηση δε αυτού, ο απέστειλε το 3117/13.7.2018 έγγραφο, στο οποίο αναφέρει ότι «η υλοποίηση του προγράμματος είχε επικεφαλής(ς) τον Αντιδήμαρχο των κοινωνικών υπηρεσιών. Την περίοδο εκείνη Αντιδήμαρχος στις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου μας ήταν ο κ. με αναπληρωτή εμένα μετά τις εντολές του Δημάρχου κ. Η διανομή των φρούτων πραγματοποιούνταν από την Διεύθυνση Περιβάλλοντος και συγκεκριμένα από τον τότε Αντιδήμαρχο κ. Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος παραλάμβανε όλα τα σχετικά έγγραφα σε συνεργασία με την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου. Το Ν.Π.Δ.Δ. Δημοτικοί Σταθμοί ..., ήταν και είναι αναρμόδιο να λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν τη λειτουργία κεντρικών υπηρεσιών του Δήμου». Κατόπιν αυτών, με το .../24.10.2018 απαντητικό έγγραφο του ανωτέρω νομικού προσώπου προς το ΥΠ.Α.Α.Τ., γνωστοποιήθηκαν τα ακόλουθα: «σύμφωνα με τα υπ' αριθ. πρωτ. .../06.06.2018 και .../12.06.2018 έγγραφα του ΝΠΔΔ Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ... (...) στο αρχείο της υπηρεσίας του ΝΠΔΔ (...) δεν υφίσταται απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου περί εξουσιοδότησεως του νομίμου εκπροσώπου αυτού για την ανάληψη ευθύνης των διαδικασιών για την διενέργεια της δωρεάν διανομής (...)». Επιπλέον, στην ανωτέρω έκθεση ελέγχου αναφέρεται ότι, κατόπιν σχετικής επικοινωνίας με την εταιρεία «... .. Α.Ε.», η τελευταία απέστειλε το από 24.7.2019 μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, στο οποίο επισημαίνει ότι «(...) οι ποσότητες των ακτινιδίων που εστάλησαν (...) παρελήφθησαν και υπεγράφησαν τα σχετικά (...) έγγραφα τόσο από τον Αντιδήμαρχο Αλίου όσο και από τον κατά δήλωση νόμιμο εκπρόσωπο των Δημ. Παιδικών Σταθμών ... (...)».

17. Κατόπιν αυτών, προτάθηκε η επιβολή σε βάρος του ήδη εκκαλούντος Δήμου των ακόλουθων μέτρων/κυρώσεων, λόγω μη τεκμηρίωσης, κατά τον έλεγχο, της κανονικότητας των συναλλαγών και, ειδικότερα, λόγω μη προσκόμισης στοιχείων για την επιβεβαίωση της διανομής της παραληφθείσας ποσότητας των αποσυρθέντων προϊόντων: α) η παύση της επιδεξιότητάς του για την αποδοχή αποσύρσεων, β) ο καταλογισμός του με το ποσό των 48.871,20 ευρώ, που αντιστοιχεί στην αξία του αποσυρθέντος προϊόντος, προσαυξημένη κατά τα έξοδα

διαλογής, συσκευασίας και μεταφοράς, και γ) η επιβολή προστίμου ύψους 5% επί του ποσού των 48.871,20 ευρώ.

18. Κατόπιν της .../22.3.2022 (αριθ. πρωτ. .../1.4.2022) πρόσκλησης-ειδοποίησης του Προέδρου του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. προς τον εκκαλούντα Δήμο για υποβολή αντιρρήσεων, ο τελευταίος υπέβαλε τις .../21.4.2022 έγγραφες αντιρρήσεις του, με τις οποίες προέβαλε, πλην άλλων, ότι δεν υφίσταται απόφαση του Δ.Σ. του πρώην ν.π.δ.δ. «Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί ...», με την οποία εγκρίνεται η συμμετοχή σε πρόγραμμα παράδοσης και παραλαβής αποσυρόμενων προϊόντων, το δε ως άνω νομικό πρόσωπο ουδέποτε συνεβλήθη με την εταιρεία «... ... Α.Ε.» ούτε κατήρτισε συμφωνητικό παράδοσης προϊόντων. Εξάλλου οι όποιες ενέργειες του τότε Προέδρου του φορέα έγιναν αυτοβούλως, χωρίς σχετική εξουσιοδότηση του αρμόδιου Δ.Σ. περί εκπροσώπησης του εν λόγω νομικού προσώπου στο πλαίσιο του προγράμματος δωρεάν διανομής αποσυρόμενων οπωροκηπευτικών προϊόντων για το έτος 2015-2016, ως εκ τούτου, ουδεμία ευθύνη του προαναφερθέντος νομικού προσώπου γεννάται. Οι ως άνω αντιρρήσεις του εκκαλούντος δεν έγιναν αποδεκτές και, κατόπιν της .../23.5.2022 εισηγητικής έκθεσης του Προέδρου του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την ένδικη έφεση απόφαση.

19. Ήδη με τον πρώτο λόγο έφεσης ο εκκαλών επικαλείται πλημμελή αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης υπό την έννοια ότι δεν αναφέρονται οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι που οδήγησαν στην έκδοσή της.

20. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι στο σώμα της προσβαλλόμενης αναφέρεται συνοπτικά η αιτία του καταλογισμού και συγκεκριμένα, «η μη κανονικότητα της διαδικασίας δωρεάν διανομής στον τομέα εκτάκτων μέτρων στήριξης έτους ΕΓΤΕ 2016», σύμφωνα, δε, με τα προεκτεθέντα στην σκέψη 11 της παρούσας, παραδεκτώς η αιτιολογία αυτή συμπληρώνεται τόσο από την .../.../17.12.2020 ως άνω έκθεση ελέγχου όσο και από την .../23.5.2022 ως άνω εισηγητική έκθεση, ήτοι από στοιχεία στα οποία η προσβαλλόμενη ευθέως παραπέμπει.

21. Με τον δεύτερο λόγο έφεσης προβάλλεται ένσταση ακυρότητας της υπογραφείσας μεταξύ του Προέδρου του ΔΣ του νπδδδ «Δημοτικοί Παιδικοί

Σταθμοί ...» και της ΟΠ «... ... ΑΕ», καθόσον ουδέποτε ανατέθηκαν στον Πρόεδρο του ΔΣ καθήκοντα σύναψης τέτοιας σύμβασης ούτε εγκρίθηκε μεταγενεστέρως η τελευταία.

22. Ο λόγος αυτός παρίσταται αλυσιτελής, δεδομένου ότι, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι στην διαδικασία παραλαβής ενεπλάκη και όργανο του Δήμου (Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Αντίληψης) ώστε να αναιρείται ο ισχυρισμός του εκκαλούντος περί ενεργοποίησης της διαδικασίας παραλαβής αποκλειστικά εκ μέρους του Προέδρου του ΔΣ του νπδδ χωρίς την συμμετοχή και κατά συνεκδοχή γνώση έτερων δημοτικών οργάνων, αρκεί, εν προκειμένω, η αποδοχή αποσυρθέντων προϊόντων από το νόμιμο εκπρόσωπο του ενσωματωθέντος στον εκκαλούντα ως άνω νπδδ αλλά και από τον Αντιδήμαρχο του εκκαλούντος -η οποία (αποδοχή) ουδόλως αμφισβητείται από τον εκκαλούντα- και η κατά παράβαση των εφαρμοστέων ενωσιακών και εθνικών διατάξεων αδυναμία παροχής στοιχείων για τους δικαιούχους που παρέλαβαν προϊόντα καθώς και τις παραληφθείσες ποσότητες, για την επιβολή των αναφερόμενων στις ανωτέρω σκέψεις και τελικώς επιβληθείσων μέτρων αποκατάστασης και κυρώσεων, χωρίς να ασκεί επίδραση η υπαιτιότητα ή μη (υπό την έννοια της γνώσης των ενεργειών του νομίμου εκπροσώπου του νπδδ) των αρμοδίων δημοτικών οργάνων. Τυχόν αντίθετη εκδοχή θα έθετε υπό διακινδύνευση την ενωσιακή χρηματοδότηση αποσυρθέντων προϊόντων, η οποία θα συναρτάτο εκάστη φορά από τις εσωτερικές σχέσεις-αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων στην διαδικασία αποδοχής των προς δωρεάν διάθεση προϊόντων.

23. Ακολουθώς, προβάλλει ο εκκαλών ότι κατά παράβαση της 3320/2015 ως άνω κ.υ.α. το μεν έγινε δεκτή η σύναψη σύμβασης με φορέα που δεν διέθετε κοινωνική υπηρεσία και σκοπό συμμετοχής σε έκτακτα μέτρα στήριξης των παραγωγών, το δε δεν ελέγχθηκε η νομιμοποίηση προς υπογραφή της οικείας σύμβασης του νομίμου εκπροσώπου του νπδδ.

24. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος, καθόσον η τυχόν ευθύνη άλλων οργάνων ή οντοτήτων (Ομάδα Παραγωγών), δεν αναιρεί την ανεξάρτητη και αυτοτελή ευθύνη του νπδδ (και του εκκαλούντος ως καθολικού διαδόχου αυτού), που απορρέει από την αδυναμία των αρμοδίων

οργάνων να προσκομίσουν στα ελεγκτικά όργανα στοιχεία για τους δικαιούχους που παρέλαβαν προϊόντα καθώς και τις σχετικές παραληφθείσες ποσότητες, συνεπώς την αδυναμία αυτών για την παροχή ικανής τεκμηρίωσης για την ευόδωση του σκοπού της δωρεάν διάθεσης αποσυρθέντων προϊόντων, ήτοι την συνδρομή και εν γένει υποστήριξη των προσώπων εκείνων που στερούνται επαρκείς πόρους για τη διαβίωσή τους.

25. Επιπροσθέτως, καθ'ερμηνεία του δικογράφου της έφεσης, όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 13.2.2026 υπόμνημα, ο εκκαλών επικαλείται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση του δικαιώματός του σε προηγούμενη ακρόαση, αφού πριν την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης δεν του κοινοποιήθηκε η 3464/353832/17.12.2020 ως άνω έκθεση ελέγχου.

26. Το προβλεπόμενο στο άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης, επιβάλλει την προηγούμενη της έκδοσης της ως άνω απόφασης κλήση του ελεγχόμενου να προβάλλει τις απόψεις του, η οποία πρέπει να περιέχει την αιτία της διαπιστωθείσας παρατυπίας ώστε να διασφαλιστούν τα δικαιώματα άμυνας αυτού, ήτοι της δυνατότητάς του να προβάλει συγκεκριμένους ισχυρισμούς που ενδεχομένως να επηρεάσουν τη λήψη της σχετικής απόφασης από το αρμόδιο όργανο (πρβλ. ΕλΣυν Δέκ. Τμ. 24/2026, 256/2025, Έβδ. Τμ. 613/2021). Ανεξαρτήτως των ανωτέρω, όταν με την έφεση προβάλλεται λόγος περί παραβίασης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης, για να παρίσταται αυτός λυσιτελής πρέπει να αναφέρονται οι ουσιώδεις ισχυρισμοί που ο εκκαλών θα προέβαλε ενώπιον της διοίκησης, οι οποίοι θα ασκούσαν ουσιώδη επιρροή στην εκτίμηση των πραγματικών δεδομένων της υπόθεσής του και στη λήψη της οικείας απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης (βλ. ΔΕΕ αποφ. C-383/13, PPU, σκ. 38, ΕλΣυν Ολομ. 703/2024, 2119, 747/2020, 1794/2018, 1038/2017, Δέκ. Τμ. 24/2026, 256/2025, Έβδ. Τμ. 613/2021).

27. Ο ανωτέρω δε λόγος έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι, αν και δεν προκύπτει η κοινοποίηση της έκθεσης ελέγχου, ο εκκαλών δεν παραθέτει τους ουσιώδεις εκείνους ισχυρισμούς τους οποίους θα προέβαλε ενώπιον της διοίκησης, προκειμένου να επηρεάσει αυτή στη λήψη της απόφασής της. Επιπλέον, κοινοποιήθηκε σε αυτόν η 18253/22.3.2022 ως άνω πρόσκληση-

ειδοποίηση, στην οποία αναφέρονται αναλυτικά τα ευρήματα του ελέγχου, τα οποία ταυτίζονται με τα αναφερόμενα στην προσβαλλόμενη απόφαση καθώς και η δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων κατ' αυτής. Συνεπώς, δόθηκε σ' αυτόν η δυνατότητα να ακουστεί, το δε δικαίωμα του σε προηγούμενη ακρόαση άσκησε με τις από 21.4.2022 έγγραφες αντιρρήσεις του.

28. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, ελλείψει άλλων προβαλλόμενων λόγων, η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της και να απαλλαγεί ο εκκαλών, εκτιμώμενων των περιστάσεων, από τα δικαστικά έξοδα του Ελληνικού Δημοσίου (άρθρο 314 παρ. 3 εδ. β του ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την έφεση.

Απαλλάσσει τον εκκαλούντα από τα δικαστικά έξοδα του Δημοσίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 2 Απριλίου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
MARIA ΦΟΡΤΣΕΡΑ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 7 Μαΐου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΥΛΟΥΜΠΙΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
MARIA ΦΟΡΤΣΕΡΑ